

gled ga

■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■
■ Letnik XII ■ Številka 4 ■ Oktobar 2014 ■
■ Brezplačni izvod ■ ISSN 1854-0449 ■

Premiera
v Gledališču Koper
Dva

Mojca Fatur
in Vojko Belšak

**Na majhnem odru
si s soigralcem
intimnejši**

Blaž Rejec

**Igra o parih.
O moškem in ženski.
Kaj nas povezuje?**

Jim Cartwright

Dva

Two

Prevajalec **Srečko Fišer**
Režiser **Luka Martin Škof**
Dramaturg **Blaž Rejec**
Avtor glasbe **Mirko Vuksanović**
Scenograf **Nac Žuber**
Oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**
Kostumograf **Leo Kulaš**
Lektorica **Irena Androjna Mencinger**

Asistentka
kostumografa **Lara Kulaš**

Igralca **Mojca Fatur**
Vojko Belšak

Tonski tehnik **Tomi Brajda**, lučni mojster **Siniša Milić**. Rekviziter **Tomi Brajda / Tina Humar**. Vodja tehnike **Milan Percan**, odrski mojster in izdelovalec scene **Franco Kramperšek**. Oblikovalka maske **Tina Humar**. Garderoberka **Mateja Čibej**.

Posebna zahvala Milanu Percanu.

Premiera

10. oktobra 2014 ob 20. uri
v mali dvorani
Gledališča Koper

Predstava nima odmora.

Za vama je predpremiere in prvi stik z občinstvom. Sta pričakovala, da bodo gledalci predstavo sprejeli tako čustveno?

Vojko: Vedela sva, da besedilo v sebi skriva aduta, ki se pojavi šele na koncu igre. Odziv občinstva sva zato pričakovala, nisva si pa znala predstavljati, kakšen bo. Občinstvo se je že med predstavo odzivalo bolj, kot sem pričakoval, toda njegova končna reakcija je bila vendarle pozitivno presenečenje.

Mojca: Takšnega odziva nisem pričakovala. Verjela sem, da bi predstava lahko koga tudi ganila, a solze v dvorani so me presenetile.

Ko sem režiserja vprašal, zakaj dogajanje igre postavlja v osemdeseta leta prejšnjega stoletja, čeprav igra razpira večno zelena vprašanja odnosov med pari, mi je odgovoril, da se ljudje danes ne bi obnašali več tako kot liki v igri. Pomeni to, da danes nismo več pripravljeni za vsako ceno vztrajati v odnosih, ki nas dušijo?

Mojca: Če govorim o generaciji, ki ji sama pripadam, opažam, da je v njej veliko ljudi samskih. Ne gre le za to, da ljudje niso pripravljeni v zvezah vztrajati, v le-te niso pripravljeni niti vstopiti. Njihovi odnosi so površinski in največkrat temeljijo na seksualni privlačnosti, nihče med njimi ni več pripravljen sklepati kompromisov ali se odreči udobju. Pred desetletji je bilo nekoliko drugače, takrat se je bil posameznik za dobro partnerstva še pripravljen odpovedovati.

Vojko: Z režiserjevim razmišljanjem se delno strinjam, čeprav mislim, da osebna stiska človeka pahne v polje iracionalnega. Težko je predvideti, kako bi se ljudje obnašali, če bi se znašli v obdobju osemdesetih, ki so po svoje podobna današnjim. Polna socialnih trenj in družbenih sprememb. Zagotovo pa drži, da se je sodoben človek manj pripravljen prilagajati in ima nizek prag potrpljenja. Vedno več ljudi živi samih, saj so odnosi postali »predragi« in ob energiji, ki jo vložimo v odnos, ponujajo premalo gotovosti. Seveda pa izjeme potrjujejo pravilo.

V Cartwrightov gostilniški mikrokozmos vstopajo in iz njega izstopajo liki, ki so vsi po vrsti sinonim za izgubljene eksistence, njihovo življenje je težko, odnosi med njimi nasilni, zlagani. Je v tem besedilo danes aktualnejše kot pred leti?

Vojko: To besedilo bo vedno aktualno, saj se v svoji osnovni ideji ukvarja z večno temo – odnosi. Njegova matrica je sicer nastala v osemdesetih, vendar ponuja bralcu ali igralcu dovolj prostora za lasten razmislek o ljudeh in odnosih. Moram priznati, da se mi vsi ti liki v igri ne zdijo prav nič bolj čudni ali bizarni kot ljudje, ki jih sicer srečujem. S tem mislim na njihove stiske, potlačene travme, frustracije, nerealizirane ljubezni ... Besedilo je aktualno in lepo tudi zato, ker ničesar ne skriva in ne laže.

Mojca: Cartwrightove teme so univerzalne: medčloveški in medosebni odnosi so vedno aktualni, vedno so »na tapeti« in vedno so naporni.

Lastnika puba ob koncu igre spregovorita tudi o mrtvem otroku, ki je bil – četudi o njem nista govorila – dolgih sedem let predmet obtoževanj, zamer in skrhanega partnerskega odnosa. S spravo in priznanjem, da se imata še vedno rada, konec igre izzveni optimistično. Tudi za druge like?

Mojca: Njun odnos se ne razreši, se pa konča na točki, ko obstaja možnost in upanje, da se bosta sposobna začeti pogovarjati, poslušati, gledati in živeti. Do tega trenutka sta morda tudi kdaj načela pogovor o otroku, a sta se že naslednji dan obnašala, kot da otroka nikoli

ni bilo. Predstava se konča z repliko, da se imata še vedno rada. Pomembno je, da v predstavi prvič zaslišimo preprost, iskren in čist rad te imam.

Vojko: Ne pomeni le upanja za preostale like, ampak upanje za vse nas!

Zakaj tako radi vztrajamo v odnosih (partnerstvih), ki nas ne osrečujejo?

Mojca: Opazujem ljudi in vidim njihov strah pred tem, da bi ostali sami. V partnerstvih ostajajo zaradi eksistenčne stiske in »ekonomije«, saj je z dvema dohodkoma lažje plačevati položnice in skrbeti za otroke. Sama sem še vedno prepričana, da je to življenje prevelik čudež in preveč dragoceno, da bi ga teptala pod težo različnih strahov. Prepričana sem, da te samo takrat, ko pogumno zakorakaš v nov dan, ta obdari s soncem in vsem, kar ti je namenjeno. Zakaj vztrajati v odnosih? Tudi zaradi strahu pred spremembo, pred tem, kaj ti bo prinesel nov odnos. Čeprav je težko, včasih tudi fizično in psihično nasilno, ljudje v takšnih odnosih vztrajajo, saj situacijo poznajo in vedo, kako se znotraj tega okvira gibati.

Vojko: Človek je socialno bitje. Z odnosi polnimo praznine v naših srcih. Ljudje se večinoma bojimo samote. Občutimo jo kot neke vrste smrt za duha. Lasten ego nas pogosto omejuje pri odkrivanju popolne svobode. Svobode, pri kateri nas ni strah samih sebe, lastne samote. Kako naj bomo prijatelji z nekom drugim, če ne zmoremo biti sami s seboj?

V času študija ste skupaj z režiserjem temeljito spremenili koncept uprizoritve. Zakaj? V čem se koncepta razlikujeta?

Vojko: Ja, lovili smo se. Ampak konec dober, vse dobro. Čudna so pota Gospodova. V gledališču si ustvarjalci in gledalci želimo samo eno, da predstava »dela«. In mislim, da nam je to uspelo.

Mojca: Popolnoma smo spremenili sceno. V prvi različici so bili nekateri prizori zamišljeni manj realistično, kot nekakšni odmiki v sanjske svetove. Kmalu se je izkazalo, da je prostor za kaj takega premajhen, da so reflektorji prenizki, zato smo na prvih štirih jesenskih vajah predstavo postavili na novo, v bolj realističen scenski okvir.

Imata med štirinajstimi liki, ki jih igrata v predstavi, svojega najljubšega?

Mojca: Meni je najljubši lik Gostilničarke, saj je najbolj kompleksen, ima svoj lok in skozi predstavo razvije zgodbo. Drugi liki so epizodni in težko bi se odločila, kateri med njimi je najbolj moj.

Vojko: Pri toliko likih, ki jih moram odigrati v eni igri, se počutim kot družinski oče. Vsi liki so moji otroci. In ne bi bilo prav, če bi rekel, da imam katerega rajši. Vsi so drugačni in zanimivi vsak po svoje. Meni osebno je pa seveda lažje igrati like, ki mi niso tako podobni in so nekako eksotični, kot je eksotičen lik nasilneža Roya.

Če bi posamezne like odigrali različni igralci, bi bilo občinstvo prikrajšano za užitek, ki mu ga lahko ponudi dva igralca s svojimi preobrazbami. So predstave, v katerih odigrata več likov (četudi gre za kratke prizore ali monologe), za igralca zahtevnejše kot študij klasične vloge v predstavi?

Mojca: Zame so takšne predstave zahtevnejše, saj z vsakim novim likom začenjaš predstavo znova. Pri klasični drami, pri psihološki igri v vsakem trenutku predstave veš, kje si, zgodba te vodi, v razvoju lika te ne more nihče zmotiti, lahko ohranjaš njegovo kontinuiteto, njegove emocije ... V predstavi *Dva* je bolj kot preskako-

Foto: Jaka Varmuž

Na majhnem odru si s soigralcem intimnejši

Pogovor z igralcema Mojco Fatur in Vojkom Belšakom pred premiero igre Dva

vanje iz lika v lik nehvaležno vedno vnovično vstopanje in izstopanje v lik Gostilničarke, v osnovno zgodbo predstave. Zaradi tega se mi zdi predstava zahtevna pa tudi zaradi časa, ki nama je zaradi preoblek in vseh rekvizitov skopo in na sekunde natančno odmerjen. *Dva* je predstava z izjemno količino podatkov in od igralca zahteva kar nekaj navora.

Vojko: Po svoje so hitre menjave različnih vlog znotraj ene igre hvaležnejše. Imaš več možnosti za presenečenja. Seveda pa morajo biti le-ta premišljena in dobro »zapakirana«. Pri samem študiju se nismo veliko ukvarjali z igralskimi transformacijami. Sledili smo duhu igre. Preostalo je prišlo nekako sproti. Verjamem pa, da se bo igra s ponovitvami nadgrajevala in nekoliko spreminjala.

Igralski dialog na odru največkrat razumemo kot igro in protiigro, soigralca se odzivata na replike drug drugega, če ne verbalno, vsaj z majhno, a pomenljivo gesto ..., zanima me, kako se počuti igralec v dialogu z navideznim soigralcem? Kakšna je razlika z igralškega vidika? Je težje »govoriti zraku« kot soigralcu.
Mojca: Nimam daljših monologov z namišljenim soigralcem, le kratke replike z namenjene obiskovalcem lokala. Ko sem med vajami opazovala Vojka v prizoru, v katerem osvaja dekle, in po vajah poslušala, da se v tem prizoru ne

počuti najbolje, sem bila presenečena, saj je bil ta prizor vedno izjemen. Zdi se, da na odru nekatere stvari delujejo v nasprotju z našimi siceršnjimi pričakovanji.

Vojko: Velikokrat se igralci znajdemo na odru z igralskimi partnerji, pri katerih se počutiš podobno, kot da bi stal na odru sam. V tem smislu je z navideznim partnerjem lažje igrati, ker te vsaj ne moti, če že ne odgovarja zares. Zahteva pa taka igra gotovo več in drugo vrsto koncentracije.

Kakšna je razlika med igranjem v majhni dvorani, občinstvu »pred nosom«, od tistega v veliki dvorani, kjer je meja med avditorijem in odrom jasno zarisana?

Mojca: Velikih razlik ni. Četudi imam gledalce le meter ali dva pred seboj, jih ne opazim. Podobno je pri filmu. Kamera je včasih le nekaj deset centimetrov oddaljena od naših glav, vendar je ne vidimo, saj takrat, ko igramo, pozabimo na stvari okoli sebe in se preselimo v nekakšen vzporedni svet. Razlika je morda le v tem, da si na malem odru, ki je tako približan avditoriju kot oder v mali dvorani našega gledališča, lahko s soigralcem intimnejši. Gledalec bo zaradi bližine slišal tudi tvoj šepet, dihanje ... Na velikem odru moraš paziti na slišnost.

Vojko, v Gledališču Koper ste v preteklih letih kar nekajkrat nastopili v vlogi otroka. Otrok je tudi eden od likov, ki ga igrate v predstavi *Dva*. Imajo takšne vloge »omejen rok trajanja« ali lahko igralec otroka upodobi v zrelih letih?

V tej predstavi nam je lik otroka ostal nekje »vmes«. Gre bolj za idejo, ki jo lik predstavlja, kot za neko veristično prezentacijo same ideje. Zato bi rekel, da igralec v osnovi ni omejen z nobeno vlogo, ne glede na njegova leta. Gledališče to dopušča. Vse je odvisno od režijskega koncepta in igralske prepričljivosti.

V predstavi koprškega gledališča ste nazadnje nastopili pred šestimi leti. Se radi vračate na koprski oder? Rad. Zelo! ■ Miha L. Trefalt

Igra o parih. O moškem in ženski. Kaj nas povezuje?

Foto: Jaka Varmuž

Jim Cartwright je angleški dramatik, rojen v Farnworthu, Bolton, Lancashire. Je opisovalec svojega domačega okolja. Osebe, ki jih portretira, so običajni ljudje, prihajajo iz revnih predmestij, hodijo zvečer na pivo v lokalni pub, niso lačni uspeha, imajo pa zanimive zgodbe.

Cartwright je odrasel v družini delavskega razreda, tako kot večina njegove generacije, v od industrije odvisni severni Angliji. Zgodaj se je zaposlil v tovarni, nato odšel v London na študij igre, ga prekinil in se vrnil v Farnworth. To je bila sredina 80., čas recesije in bolečih gospodarskih reform Margaret Thatcher. Službi ni bilo, mladina je bila brez dela in prihodnosti. Svoje videnje časa je opisal v prvencu *Cesta* (*Road*, 1986). Premierno so ga uprizorili v Londonu v Royal Court Theatre. Predstava je bila pretresljiva. V poetičnem, a vendar skrajno realističnem jeziku je tematizirala življenje mularije na cesti, urbani geto, zapijanje, indiferenco, nemoč varnosti vajene starejše generacije. Kot rešitev, ta se ponavlja v vseh Cartwrightovih delih, je nakazal, da je nujno treba preseči pasivnost in odtujenost. Le z zaupanjem v sočloveka se lahko zgradi novo na ruševinah starega. Sliši se preprosto, toda Cartwright vedno znova dokazuje, da ni tako.

Igra *Dva* (*Two*) je nastala leta 1989. Anglija se je spremenila, finančne institucije so prevzele dominantno vlogo, delavec srednjega razreda je odšel v zgodovino, gledališki hiti so bile ogromne produkcije komercialnih gledališč West Enda, na televiziji pa so vladale rožnate sanje telenovel. Cartwrighta je domače gledališče iz Boltona povabilo k sodelovanju, da bi oživilo lokalno kulturno dogajanje. Za igralca praprizoritve so izbrali zvezdi priljubljene angleške telenovele *Brookside*, Johna McArdla in Sue Johnston. Režiser Hay se spominja: »Igralca sta bila na vseh plakatih. Samo

njuna obraza [...] Sovražil sem te plakate, in Jim jih je tudi, toda morali smo privabiti občinstvo. To jih je zanimalo in vedeli smo, da bodo prišli zaradi Sue in Johna. [...] Igro smo prodajali kot magičen večer v severnjaškem pubu. Obisk je bil fantastičen, na matineeje so ljudje prišli iz supermarketov, v dvorani so sedeli z nakupovalnimi vrečkami poleg sebe ...« *Dva* nima političnih tendenc, kot jih je imela *Cesta*. Če je Cartwright elitno londonsko občinstvo soočal s surovo realnostjo propadle periferije, se je ob vrnitvi domov osredotočil na vsakdan svojih sosedov in medijsko praznino, v kateri so živeli. Nadgradil je model telenovele in si kot privlačno temo izbral življenje parov. Vendar ni napisal drame, ki bi emocionalno tolažila, služila pozabi realnega sveta. Nasprotno, *Dva* v mestoma humornem, naturalističnem slogu gledalca sooča s stvarnostjo, ga izprašuje o njegovi intimi.

Dva je drama, pisana za dva igralca, v kateri imajo glavno vlogo pari. Tudi če so osebe na odru same, analizirajo, razmišljajo in govorijo o odnosu s svojim partnerjem. Ti odnosi niso sveži, polni strasti, so že obremenjeni in rutinirani. Lahko bi rekli, da *Dva* govori o življenju, ki teče, nas na neki točki pusti v vzvratnem ogledalu in v večeru, ki ga spremljamo, se nekaj odnosov zamaje, nekaj pa jih gre svojo predvidljivo pot.

Gostilničar in Gostilničarka sta par, ki povezuje zgodbo v koherentno celoto. V pub sta kukala kot otroka, zaljubila sta se v njem, kupila sta ga in praktično preživela svoje življenje v njem. Gledalec ju spoznava postopoma. V ekspoziciji skozi delo za točilnim pultom, ki je nabito z energijo, objestnim humorjem, rutiniranim zbadanjem ter komunikacijo s strankami in gledalci. S časom, med trenutki zatišja v pubu, pa Cartwright izriše polnokrvni osebi, ujeti v globoko tragiko potlačenega žalovanja. Kaj je vzrok tragike, vse do zadnjega

prizora ostane skrivnost. Pub je socialna institucija. Njune stranke se v njem zaljublja, družijo, ločijo ali pa se pridejo samo pogovoriti s tistim, ki jih je pripravljen poslušati. Gledalec je včasih voajer intimnih pogovorov, drugi pa aktivni poslušalec. Starka tako pripoveduje o svojem možu, ki živi v temi, o nasladi nad življenja polnim mesarjem in se na koncu monologa vpraša: zakaj še živeti, ko je življenje že odteklo? Maudie, v komičnem prizoru, uprizori lov na Motha, starajočega se šarmerja. V igri cinično romantičnega varanja drug drugega ji uspe doseči preboj – poroko. V zraku pa obvisi vprašanje, kako dolgotrajen bo ta zakon? Starec se, po vrčku piva, v duhu zopet združi s svojo mrtvo ženo. To je poetičen prizor para, ki ostane par, tudi, ko enega ni več. Gospod in gospa Iger odstopata od siceršnje socialne ravni puba. Sta podobi modernih izobražencev in kot taka najbolj karikirani osebi drame. Trpita za tipičnimi boleznimi izobraženca: zmedo identitete in spola – kdo v odnosu je moški in kdo ženska, željo po živalski telesni strasti in nesposobnostjo zadovoljiti jo. Prizor Roya in Lesley se zgodi na višku večera. V vzdusje hrupa in veseljačenja je Cartwright postavil par, ki je na poti v katastrofo. Roy je manipulator in zakrinkan nasilnež, Lesley pa ženska, ki ga ni sposobna zapustiti. Prizor je emocionalno težak, črn in breizhoden. Neizrečeno, pa vendar, dinamika tega para sproži katarzičen zaključek večera. Potrebo po spremembi. V pub vstopi Ženska, večna ljubica, ki se zaljublja, a mora ljubezen vedno deliti. To noč se ji zdi, da tako ne more več živeti. Toda ne zbere poguma, da bi naredila sceno, postavila ljubimca pred izbiro med njo in ženo. Izgubljenega Dečka, ki ga najde Gostilničarka, lahko interpretiramo kot poseg boga, znamenje usode. Fantek je podobne starosti kot umrl sin Gostilničarja in Gostilničarke. V Gostilničarki sproži neustavljiva čustva, ki morajo ven.

V zadnjem prizoru je gledalec priča pravemu patosu in ima priložnost odkrito sočustvovati s parom, ki se po dolгих letih sooči z izgubo. Boleče odpiranje zakoncev drug drugemu povleče rdečo nit skozi dramo. Izriše se Cartwrightova osnovna tema – preboj pasivnosti in odtujenosti.

Cartwright je pisec, ki razmišlja teatralno, ki vedno išče povezavo s svojim občinstvom. V *Cesti* npr. gledalci plešejo z igralci v uprizorjeni diskoteki ... Stvarnost torej prehaja v odrsko iluzijo in obratno. Ob prauprizoritvi *Dva* je zahteval, da en par igralcev odigra vse vloge. Tudi ta napotek ima svoj namen. Skozi naporne in hitre transformacije lahko za tre-

nutek zagledamo igralca zunaj njunih vlog, se zavemo minljivosti, čarobnosti odrske magije in obredne narave dogodka, v katerem sodelujemo. Glavna povezava z občinstvom pa se seveda kaže skozi njegove osebe, ki re-trospektivno analizirajo pot skozi življenje, ki so ga preživele, ocenjujoč povzročeno škodo in poskušajo najti pot, kako se artikulirati svetu, ki jih je pripravljen poslušati. V srcu njegove dramatike je zahteva, da imamo vsi pravico biti nepopolni. To je odraz in bistvo naše človeškosti. ■ **Blaž Rejec**

Jim Cartwright

Dramska besedila Jima Cartwrighta uprizarjajo po vsem svetu. Prevedena so v 27 jezikov in so osvojila številne nagrade.

Njegov dramski prvenec *Cesta* (*Road*) so leta 1986 krstno uprizorili v londonskem gledališču Royal Court, po prvem nizu uprizarjanj so ga še istega leta in leto pozneje spet vrnili na oder, nato pa so s predstavo gostovali po vsem Kraljestvu. Cartwright je zanj prejel več nagrad: nagrado Samuel Beckett, nagrado Drama Magazine za najboljšo besedilo, nagrado revije *Plays and Players* in nagrado George Devine. Leta 1988 so *Cesto*, ki danes velja za sodobno klasiko, uprizorili tudi v newyorškem Lincoln Centru.

Foto: Jaka Varmuž

Druga dela: *Postelja* (*Bed*, Royal National Theatre, 1989); *Dva* (*Two*, Octagon Theatre, Bolton, 1989, nato *The Young Vic*, London, 1990; nagrada dnevnika *Manchester Evening News* za najboljšo besedilo); *Eight Miles High* (Octagon Theatre, Bolton, 1991 in 2005, Theatre Royal, Bristol, 1994 in 1995, nominacija za nagrado TMA za najboljši muzikal; leta 1997 uprizoritev v Mestnem gledališču v Reykjaviku doseže rekorden izkupiček od prodanih vstopnic); *Vzpon in padec malega glasu* (*The Rise And Fall Of Little Voice*, Royal National Theatre in The Aldwych Theatre, 1992. Uprizoritev je bila nominirana za šest nagrad oliver, prejela je nagrado časnika *The Evening Standard* za najboljšo komedijo leta 1992 in nagrado oliver za najboljšo komedijo 1993. Dve leti pozneje so jo uprizorili na Broadwayu).

Kot režiser je Cartwright debitalno leta 1995 v Royal Exchange Theatre z uprizoritvijo *Ceste*. Prav tako je napisal in režiral igro *Deodorant* za Royal Court v The Ambassador Theatre na londonskem West Endu (1996), *Prize Night* za Royal Exchange Theatre (1999) in *Hard Fruit* za Royal Court Theatre (2000).

Cartwright piše tudi za radio (*Baths*, BBC, 1990) in televizijo: film, posnet po njegovi igri *Cesta* (BBC, 1987), je prejel nagrado zlata nimfa za najboljši film; *Vroom* (Channel 4, 1988) je bil izbran za osrednji film londonskega filmskega festivala; *Wedded in June* (BBC, 1990). Je tudi avtor scenarija in producent filma *Village* (Channel 4, 1996), filmov *Strumpet* in *Vacuuming Completely Nude in Paradise* (BBC 2001) ter avtor scenarija in režiser filma *Johnny Shakespeare* (BBC 1, 2007).

Je častni član univerze v Boltonu, gostujoči profesor na univerzi Salford, po njem pa se imenuje tudi del njegove nekdanje šole Harper Green. Njegova dela izhajajo pri angleški založbi Methuen od leta 1986. ■

Prvič v Gledališču Koper

Blaž Rejec, dramaturg

Rojen Ljubljčan. Študij dramaturgije na AGRFT je končal z diplomsko predstavo *Fedra* (Jean Racine) leta 2009. Ukvarja se z dramaturgijo predstav za otroke in odrasle. Njegovo delo je osredotočeno predvsem na uprizarjanje lastnih avtorskih besedil in dramatizacij. V Gledališču Glej je bil tako dramaturg in avtor dramatizacije projekta *Vse Fedrine ljubezni* (po predlogi romana *Žaluzija* Alaina Robbe-Grilleta, 2010), v SNG Drama Ljubljana soavtor uprizoritvene predloge in dramaturg otroške predstave *Gledališka bumbonjera* (soavtor Luka M. Škof, 2013), soavtor na mednarodnem razpisu (Les Eurotopiques) izbrane-ga gledališkega teksta *Smrt Jamesa Deana*, ki je bil uprizorjen v La Virgule, Francija (soavtor Luka M. Škof, 2014). V letu 2015 bo v SLG Celje sodeloval pri predstavi *Veš poet svoj dolg?*, ki se tematsko veže na slovensko moderno (soavtorstvo uprizoritvene predloge z Luko M. Škofom). Blaž Rejec je trenutno zaposlen v SNG Opera in balet Ljubljana. ■

Foto: Jaka Babnik

Foto: Jaka Varmuž

Zmagovalci gledališkega festivala v Kikindi

Na 5. mednarodnem festivalu malih odrov, ki je sredi junija potekal v Kikindi (Srbija), je Gledališče Koper v konkurenci petih predstav iz Srbije, Hrvaške in Slovenije za predstavo M. Gavranca *Noč bogov* v režiji Jake Ivanca prejelo nagrado za najboljšo festivalsko predstavo. Strokovna žirija v sestavi Miroslav Radonjić, Igor Burić in Filip Markovinović (predsednik) je svojo odločitev utemeljila z besedami: *Predstava v vseh svojih segmentih, od dramskega besedila do vizualnega aspekta – scenografije in kostumov, glasbe, režije in igralskih kreacij, prevzema z avtentičnimi, odmerjenimi ekspresivnimi sredstvi ter odkriva vso lepoto in moč sodobnega odrskega jezika.*

V uprizoritvi, ki smo jo v Gledališču Koper premierno predstavili konec novembra lani ter tematizira odnos umetnika in oblasti v totalitarnem sistemu, so nastopili: Rok Matek, Damiel Malalan, Lara Janković in pianist Davor Herceg. Gledališče Koper je na Mednarodnem festivalu malih odrov v Kikindi gostovalo že tretjič in leta 2011 s predstavo Jeroena van den Berga *Podžig*, v režiji Nenni Delmestre, osvojilo nagrado za kolektivno igro. ■

Gledališče Koper v Beogradu, Zrenjaninu in Zadru

Konec lanske sezone v Gledališču Koper ni minil le v znamenju Primorskega poletnega festivala (Gledališče Koper je prevzelo njegovo organizacijo in z njim mestu vrnilo nekaj nekdanjega festivalskega blišča), temveč tudi v znamenju gostovanj: s predstavo *Noč bogov* smo gostovali tudi v beograjskem gledališču Atelje 212 in v Narodnem gledališču Toša Jovanović v Zrenjaninu (Srbija), s predstavo *Parole, parole* v režiji Jake Ivanca pa na jubilejnem 20. festivalu Zadarsko poletje (Hrvaška). Pevsko-igralski trojček, Lara Janković, Rok Matek in Igor Štamulak, je tudi tam navdušil številno občinstvo. ■

Foto: Dragan Klarica

Tantadruj 2014

Primorska gledališka nagrada

Konec maja so na priložnostni slovesnosti v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu četrtri podelili nagrade tantadruj, ki jih za dosežke v gledališki ustvarjalnosti podeljujejo tri primorska gledališča. Letošnja žirija za nagradi tantadruj za igralsko stvaritev in gledališki dosežek, v sestavi **Milena Zupančič** (predsednica) ter **Gregor Butala** in **Ana Perne** (člana), je presojala med 15 prijavljenimi predstavami treh primorskih gledališč, ki so večinoma nastale v iztekaajoči se gledališki sezoni, in sicer štirimi uprizoritvami v produkciji Slovenskega stalnega gledališča Trst, sedmimi v produkciji SNG Nova Gorica in štirimi v produkciji Gledališča Koper.

Po ogledu vseh prijavljenih predstav je žirija menila, da sezona v primorskih gledališčih kljub posameznim kakovostnim uprizoritvam ni ponudila takšne, ki bi izrazito izstopala kot celota. Pri premisleku prijavljenih projektov, ki so bili vsekakor žanrsko in tematsko raznovrstni, je žirija upoštevala različne oblike gledališkega izrazja in bila posebej pozorna na pristope, ki ne ubirajo preverjenih poti, temveč iščejo v novih smereh. Ob opažanju nekaterih tovrstnih poskusov, ki pa niso dosegli docela prepričljive izpeljave, se je zato žirija kot gledališki dosežek odločila nagraditi prispevek, ki ostaja močno v spominu po svoji izrazni moči, glasbeno-igralsko interpretacijo Ane Facchini v koncertu poezije *Postani obcestna svetilka* (Srečko Kosovel), nastalem v produkciji SNG Nova Gorica. Pri premisleku igralskih stvaritev sezone pa je žirija sklenila, da nagradi Kristijana Gučka za upodobitev Bérengerja v Ionescovem *Morilcu*, prav tako v produkciji SNG Nova Gorica.

Ana Facchini

Nagrada tantadruj
za gledališki dosežek 2014

Precej redko se zgodi, da v uprizoritvi s tako izrazito kolektivno noto, kot jo ima koncert poezije *Postani obcestna svetilka* (Srečko Kosovel), eden izmed nastopajočih izstopi v meri, kakor se to zgodi pri pevsko-igralski interpretaciji Ane Facchini; njen prispevek, ki je hkrati prežarjen s skraj eterično milino in angažirano odločnostjo, zaradi svoje nenavadne izrazne moči ostane v spominu še dolgo po ogledu omenjene uprizoritve, četudi igralka vseskozi vztraja znotraj celotne zasnove predstave in v enakovrednem sobivanju z drugimi sodelujočimi. Lahko bi celo rekli, da nevsakdanji učinek doseže prav z brezpogojno podrejenostjo skupnemu, popolno potopitvijo v notranjo logiko projekta, seveda pa tudi s pretehtanim odmerjanjem igralskih sredstev in njihovim suverenim obvladovanjem. Pogosto uporabljeno – in skoraj enako pogosto zlorabljeno – reklo, da ni velikih in majhnih vlog, se v tem primeru materializira na osupljiv, le izjemoma viden način.

Foto: Arhiv SNG Nova Gorica

Kristijan Guček

Nagrada tantadruj
za igralsko stvaritev 2014

Bérengerja, Ionescovo karakteristično figuro slehernika, Kristijan Guček zastavi kot preprostega, zaradi prvinske naivnosti in prostodušnosti današnjemu svetu razkritih kart domala tujega človeka,

ki se je še vedno sposoben čuditi neverjetnim lepotam svetle mestne četrti, v rajskem videzu tako drugačne od njegovega temnega okraja, ter v telesnem in besednem izrazu občutiti, četudi le v minljivem času, žar polnokrvnega bivanja. V družbi, ki jo preveva hladnost in obvladuje cinizem, nastopi kot topla upodobitev tistega, ki se je odločil nepremakljivemu stanju stvari upreti z dejanjem in najti morilca kot nosilca zla; kot posameznika, ki se, še vedno prevzet nad možnostjo dobrega, pa tudi v temeljnem občutenju potrebe po hipno zaznani luči, na absurdnost sveta odzove z neutrudnim iskanjem. Takšno delovanje, ki ga prepričljivo podaja v nenehnem fizičnem nemiru in spretno obvladljivem gostobesednem razglabljanju, pa se mora ob vsakršnem premagovanju ovir naposled vendarle soočiti z nemočjo, ki nam je danes še vse preveč domača.

Foto: Arhiv SNG Nova Gorica

Anton Petje

Nagrada tantadruj
za življenjsko delo

Zirija za nagrado tantadruj za življenjsko delo, ki jo sestavljajo režiser **Dušan Mlakar** (predsednik), novinar **Majda Suša** in književnik **Marij Čuk**, je nagrado soglasno podelila igralcu in dolgoletnemu članu Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta **Antonu Petjetu**. Kot so zapisali v utemeljitvi, Petje nagrado prejme za izjemen ustvarjalni opus, umetniško prepoznavnost in kakovost ter neizbrisne sledi, ki jih pušča v igralski zgodovini slovenskega gledališča. ■

Iztok Kovač Huda mravljica

Zavod EN-KNAP in Gledališče Koper

Režiser **Iztok Kovač**, avtor glasbe in glasbeni mentor **Tomaž Grom**, kostumografinja **Barbara Stupica**, scenografija **EN-KNAP**, oblikovalec svetlobe **Luka Curk**, ilustrator **nejaaka**, dramaturška sodelavka **Jera Ivanc**.

Ustvarjalci in izvajalci: **EnKnapGroup** (Luke Thomas Dunne, Ida Hellsten, Bence Mezei, Ana Štefanec, Tamás Tuza) in **Tanja Skok**.

Premiera v Centru kulture Španski borci 16. maja, v Gledališču Koper 4. oktobra 2014

V očarljivih kostumih Barbare Stupica razigrane mravljice gradijo predstavo iz cirkuških prvin, različnih otroških iger in prepoznavnega Kovačevega plesnega jezika. S kratkimi replikami in dialogi, predvsem pa po zaslugi izvrstne glasbe Tomaža Groma, ki ga po avtorski glasbi za otroke že poznamo, se ustvarja radoživ in pester svet duhovitih živalic. Njihovo igro prekinja in jim nagaja huda mravljica. Tukaj se razpre pripovedna predloga uprizoritve, ki pesmico Branka Rudolfa in Marjana Vodopivca interpretira na nov način. V dramaturški okvir ji doda vprašanje, kaj se z mravljico zgodi, če je tako huda, da je pohrustala celo bika, še prej pa vztrajno nagajala drugim mravljicam. Zato je huda mravljica ostala sama in nobena druga se ni hotela več

Foto: Miha Fras

igrati z njo. V tej samoti se ji pojavita kes in prošnja drugim mravljicam po odpušcanju, ki se seveda izpeljeta na najlepši možni način, saj finale predstave soustvarijo tudi mladi gledalci, ki se mravljicam pridružijo pri plesu in igri. Vizualno podobo predstave zaokrožujejo duhovite ilustracije oblikovalskega tandema nejaaka. ■ **Petra Tanko**, *Radio Slovenija 3, Svet kulture*

V ečplastna, dobro dramaturgirana, zabavno-poučna uprizoritev, kjer se glasbena zasnova bohoti v domislicah aranžmaja, se veselo poigrava z ritmom, ko izvrstni plesalci in dobrodušni animatorji, ne samo zapojejo, ampak zaigrajo še na glasbene instrumente – miniaturne in ta prave. V prisrčnosti likovnih ilustracij steče tudi enciklopedična videoprojekcija o vrsti žuželk (dramsko sodelovanje Jera Ivanc), ki se imenujejo mravlje, o njihovem življenju v kolonijah, treh parih nog, tipalkah in telesni moči teh malih bitij, s katero bi človek lahko dvignil cel avto, če bi to moč le zmožel. In se po odru ves čas dinamično vije razvejana koreografija Iztoka Kovača slikovitih scenskih poslikav, za njegov umetniški opus tudi značilnega didaktičnega razmišljanja. ■ **Daliborka Podboj**, www.paradaplesa.si

Foto: Miha Fras

Foto: Jaka Varmuž

Edward Albee Kdo se boji Virginie Woolf?

(Who's Afraid of Virginia Wolf?)

Prevajalec **Zdravko Duša**, režiser **Vito Taufer**, lektorica **Barbara Rogelj**, scenograf **Voranc Kumar**, kostumografinja **Barbara Podlogar**, avtor glasbe **Miha Petric**, oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**.

Igralci: **Mojca Partljič** (Marta), **Aleš Valič** (George), **Tjaša Hrovat** (Honey), **Rok Matek** (Nick).

Premiera 16. maja 2014 v Gledališču Koper

Albeejeva *Kdo se boji Virginie Woolf?* je ena tistih klasik v niti ne tako dolgi vrsti briljantnih dramskih del, ki na odru najučinkoviteje zaživijo, če režiser obrzda svoj ego in dopusti, da tako njega kakor igralce vodi zlasti gostobesedno, mojstrsko izklesano besedilo. In po petkovi premieri v Gledališču Koper lahko zapišemo: Vito Tauferju in njegovim je uspelo. ■ **Andraž Gombač**, *Primorske novice*, 19. maj 2014

Vito Taufer je domala neopazno rahlo skrajšal historiat aktualne norosti in bolečine, predvsem pa ju je pospešil, v hitrejšem tempu se razcvetata in odcvetita, bolj jedrnato, bolj promptno. Dvoboju v visokih prestavah med Marto in Georgeem je odvzeta strašna teža počasnega psihološkega realizma – razkritja več niso nova in niso šokantna, ne samo zato, ker »poznamo« ta »tekst«, temveč ker poznamo tudi druge, ki so mu sledili –, svojo tragedijo lahko uprizorita kot ponovljivo, že ničkolikokrat preigrano farso, ki (več) ne potrebuje neskončnih tišin, da bi se slišala. (Zato pa se v tem pospešenem dialogu brez zastojev, hitrem menjavanju replik še bolj sliši besedno mojstrstvo Edwarda Albeea in prevajalca Zdravka Duše.)

Marta, Mojca Partljič, je tako lahko še bolj glasna, netaktna, neobvladana, in George, Aleš Valič, je lahko še bolj navznoter obrnjeni cinik, njuna ljubezenska odvisnost od sovraštva se ne razkriva počasi, šokantno, ampak ubija že od prvega stavka. Odlična sta, oba, vsaj v prvem polčasu pravzaprav vodi Partljičeva, dokler je stalno na odru, dokler vodi igro, jo res vodi. Nick in Honey, Rok Matek in Tjaša Hrovat, jima seveda skušata slediti, on s preračunljivostjo, ona s čisto karikaturjo, ampak ve se, to ni njuna igra. /.../

Nova, hitra slovenska uprizoritev dobro pokaže, zakaj bo treba to igro igrati spet in spet. ■ **Petra Vidali**, *Večer, petek*, 30. maj 2014

Režija je besedilo zgostila, ne toliko s črtanjem kot s pospeševanjem. Ne gre več za postopno lupljenje in hlinjenje reakcij, to je preigravanje na izločanje, učinkovitosti današnjih kariernih strategij ustreza hiter tempo in stalna napetost, ki jo samo včasih prekine strast do igre, do pobiranja gotovih in nastavljenih točk. Intenzivna predstava, ki še enkrat dokaže, da je alkohol družbeno zlo, kadar ga pije manjšina, in prostor silnih strasti in slastnega debatiranja in podtikanja, kadar se z njim nalivajo prav vsi. In ne/i/zmerno. ■

Matej Bogataj, *Delo*, 7. junij 2014

Sezonopis 2013/14

Premierne uprizoritve	doma	obisk	gostovanje	obisk	skupaj	obisk
Noč bogov	6	1.017	4	480	10	3.273
Princeska Polonca	6	123	2	55	7	178
Pazi, Pika!	3	822	30	5.247	33	6.069
Bikec Ferdinand	8	1.547	6	1.518	14	3.065
Vse o Ivanu	5	1.035	2	281	7	1.316
Kdo se boji Virginie Woolf?	4	758	0	0	4	758
Skupaj	32	5.302	44	7.581	75	14.659

Ponovitve	doma	obisk	gostovanje	obisk	skupaj	obisk
Pepelka in jaz	3	352	1	249	4	601
Filumena Marturano	4	521	5	1.142	9	1.663
Mali medo	3	162	18	4.076	21	4.238
Parole, parole	0	0	29	6.861	29	6.861
Sljehrnik	2	378	16	5.239	18	5.617
Grozni Gašper	5	1.017	6	1.175	11	7.919
Butalci	3	462	8	2.063	11	2.525
Sluga dveh gospodarjev	0	0	10	2.072	10	2.072
Ay, Carmela!	0	0	12	2.048	12	2.048
Indigo	1	231	1	261	2	492
Binka Tinka Pobalinka	3	52	0	0	3	52
Imej se rad!	2	92	0	0	2	92
Huda mravljica	0	0	6	720	6	720
Skupaj	26	3.267	112	25.906	138	34.900

SKUPAJ	58	8.569	156	33.487	213	49.559
---------------	-----------	--------------	------------	---------------	------------	---------------

Z Gledališčem Koper v Novi Sad in Beograd

31. oktober 2014

Po motivih Beaumarchaisa

Opera ultima

Ogled predstave v Novosadskem gledališču (Újvidéki Színház), Novi Sad

1. november 2014

Po motivih pripovedke

Makar Čudra

Maksima Gorkega

Cigani letijo v nebo

Ogled muzikala v Gledališču na Terazijah, Beograd

Informacije: info@gledalisce-koper.si ali po telefonu 05 663 43 80

Sodelovanje na festivalih

3. festival Pri svetilniku, Koper

Po motivih gledališke igre Dese Muck: *Pazi, Pika!* (4 predstave)

Jaka Ivanc: *Mali medo* (4 predstave)

Po Franu Milčinskem: ustvarjalci predstave: *Butalci* (2 predstavi)

Katja Pegan – Patrik Greblo: *Pepelka in jaz*

24. Pikin festival, Velenje

Po Franu Milčinskem ustvarjalci predstave: *Butalci*

Festival Zlata paličica 2013, Ljubljana

Po Franu Milčinskem: ustvarjalci predstave: *Butalci*

Drama festival, Ljubljana

Mare Bulc: *Vse o Ivanu*

Primorski poletni festival, Koper, Izola, Sečovelje, Ankaran, Marežige, Debeli rtič, Piran

Iztok Mlakar: *Sljehrnik*

Aldo Nicolaj: *Parole, parole*

Gostovanja v zamejstvu

KC Lojze Bratuž, Gorica (Italija)

Jaka Ivanc: *Mali medo*

Aldo Nicolaj: *Parole, parole*

Iztok Mlakar: *Sljehrnik* (2 predstavi)

Slovensko stalno gledališče, Trst (Italija)

Aldo Nicolaj: *Parole, parole*

Iztok Mlakar: *Sljehrnik* (3 predstave)

Munro Leaf: *Bikec Ferdinand* (6 predstav)

Gostovanja v tujini

Gledališče Atelje 212, Beograd (Srbija)

José Sanchis Sinisterra: *Ay, Carmela!*

Miro Gavran: *Noč bogov*

30. Mednarodni festival »Sarajevska zima«, Sarajevo (Bosna in Hercegovina)

Miro Gavran: *Noč bogov*

Narodno gledališče Toša Jovanović, Zrenjanin (Srbija)

Miro Gavran: *Noč bogov*

5. mednarodni gledališki festival Malih odrov, Kikinda (Srbija)

Miro Gavran: *Noč bogov*

Zamejska gledališča v Gledališču Koper

Slovensko stalno gledališče, Trst (Italija)

Jordi Galcerán: *Burundanga* (2 predstavi)

Franjo Frančič: *Imej se rad!*

Tuja gledališča v Gledališču Koper

Italijanska drama HNK Ivana pl. Zajca, Reka (Hrvaška)

Karina Holla: *Kafka Project: frontiere/granice/meje/grens/borders*

Italo Calvino: *Il barone rampante*

Narodno gledališče Toša Jovanović, Zrenjanin (Srbija)

Jelena Kajgo: *Realisti*

Avtorski projekt Vladana Savića (Srbija)

Brak ustvari ljubav

Kamerni teatar 55, Sarajevo (Bosna in Hercegovina)

Murray Schisgal: *Ljupaf*